

Glasilo delovne organizacije
Iskra — Industrija baterij
Zmaj, n. sol. o.

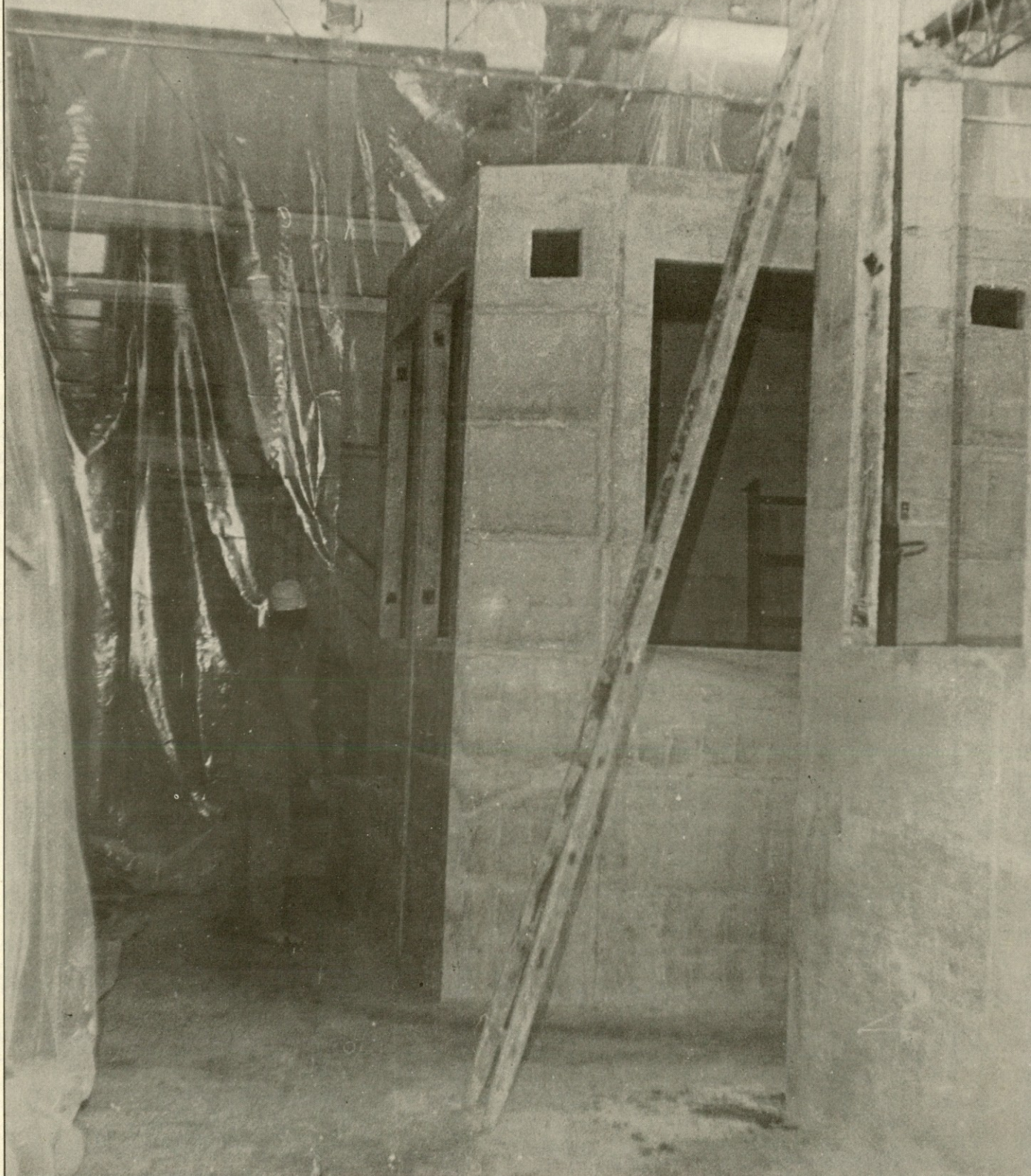

JULIJ—SEPTEMBER 1988, Leto XXIII

Številka 7—9

1923 1988

glas zmaja

Pisali so o Zmaju ...

"Po lanski izgubi je tovarna Zmaj prvo letošnje polletje zaključila uspešno. Pozitivno poslovanje je rezultat doslednega izvajanja sanacijskih ukrepov, selektivnosti proizvodnih programov in stalnega spremljanja stroškov."

Tako se začenja daljši prispevek avtorice VŽ v glasilu ISKRA od 12. septembra letos pod naslovom "Tudi v Zmaju likvidnostne težave", ki ga v celoti objavljamo.

Domače tržišče - prodaja večja

Na domačem trgu je tovarna Zmaj prodala toliko, kot je načrtovala na začetku leta, to je kar za pet in pol milijarde dinarjev blaga, kar pomeni za kar 235 odstotkov več kot v enakem lanskem obdobju. Tržni delež na jugoslovanskem tržišču so povečali z lanskega leta 37 % na 40 %, kljub temu, da je celotni trg prodanih baterij manjši kot v enakem obdobju lanskega leta. Prodaja dopolnilnega programa pa

že daje prve uspešne učinke.

V drugem trimesečju so Zmajevi delavci razširili tudi ponudbo in izbor izdelkov dopolnilnega programa z Velamp svetilkami, katere prinašajo več dohodka kot ostali izdelki.

Količinsko so prodali na domačem trgu prek enajst milijonov kosov baterij, kar je za 7,6 % več kot lani in prek 160 tisoč svetilk, kar je za osemnajst odstotkov več kot lani.

Kooperacije predstavljajo že polovico izvoza

V prvem polletju v Zmaju niso uspeli ustvariti celotnega načrtovanega izvoza. Vzrok je predvsem v neustvarjenem izvozu na italijansko tržišče, ker kupec ni sprejel njihove prodajne cene. Kljub izpadu italijanskega trga so izvozili za prek milijon dolarjev blaga, kar je za dvaindvajset odstotkov več kot v enakem lanskem obdobju.

V drugem trimesečju je Zmaj razširil prodajo tudi na kupce v vzhodno evropskih državah, saj so na to območje izvozili 150 tisoč kosov baterij.

V strukturi celotnega izvoza se povečujejo kooperacije, ki predstavljajo že 54 % celotnega izvoza. Na spremembo strukture izvoza vplivajo predvsem težave pri uvozu surovin in reprodukcijske-

ga materiala. Takšna struktura izvoza pa nedvomno vpliva na zmanjšanje denarnega priliva iz izvoza. Za potrebe proizvodnje so v Zmaju uvozili osemstošestdeset tisoč dolarjev reprodukcijskega materiala s konvertibilnega področja in skoraj sedemintrideset tisoč klirinških dolarjev z vzhodnega območja.

Razširili proizvodni program

Proizvodnja baterij v ljubljanski temeljni organizaciji Baterije je bila zaradi izpada izvoza na italijansko tržišče manjša kot so načrtovali v Zmaju. Da pa bi čim bolj izkoristili razpoložljive zmogljivosti, so prerazporedili proizvodne delavce iz Baterij v Specialne baterije. Kot smo že omenili, so v drugem četrtletju proizvodni program razširili z novimi svetilkami Velamp in pri montaži svetilk presegli plan za 37 %.

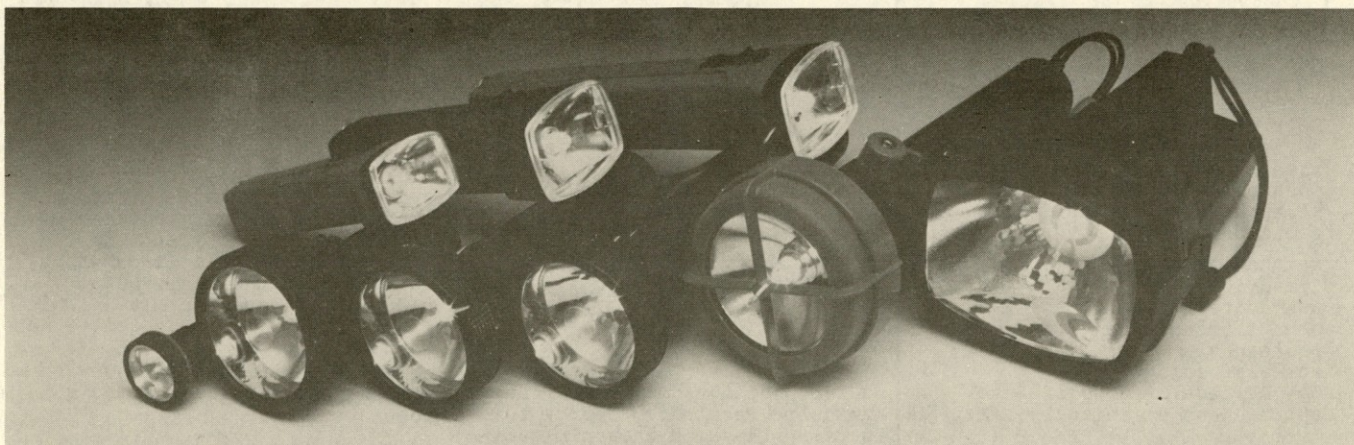
Manjše zaloge

V tovarni Zmaj so se spremenjeni obrestni politiki in stroškom revalorizacije zalog prilagajali tako, da so zmanjšali zaloge materiala in gotovih izdelkov in izboljšali koeficient obračanja. V sanacijskem programu so določili mesečne vrednosti zalog in količnikov obračanja, dosežene rezultate pa so nato mesečno spremljali in analizirali. To pa je ob koncu polletja pokazalo pozitivne rezultate pri reprod-materialu, saj so zaloge bile manjše od načrtovanih, količnik obračanja pa večji, pri zalogah gotovih izdelkov pa niso dosegli načrtovanih vrednosti.

naslovna stran

Betonska sivina, gradbena dela, surove stene in vonj po svežem cementu se je naselil v prostor nekdanjega oddelka za proizvodnjo alkalnih baterij. Ne zato, ker teh baterij ni več, ne zato, ker se bodo litijeve baterije šele "rojevale" v teh preurejenih prostorih, v katerih je zaradi tehnologije dela, ki zahteva visoko stopnjo čistoče, bilo potrebno sezidati dva nova oddelka za pripravo elektrolita oziroma za pripravo katode, namenjamo zidarski produkt septembrski naslovnici zaradi simboleke dogodka izpred desetih let, ko se je tovarna ZMAJ preselila s Smartinske ceste 28 na novo lokacijo v Stegne 23.

Deset let je minilo, odkar smo se po končanem kolektivnem dopustu konec poletja 1978 vrnili na delo v novozgrajene objekte s parolo: "v novi tovarni bomo za začetek imeli takšne delovne pogoje, da jih bomo lahko izboljševali in ustrezno dopolnjevali".

"Družina" svetilk Velamp, s katerimi smo v letošnjem drugem četrtletju razširili proizvodni program.

Prestrukturiranje proizvodnje

V okviru sanacijskega programa v Zmaju poteka tudi prestrukturiranje proizvodnje. Cilji so opredeljeni v naslednjih projektih: HEBA, LIMO in LIBA (hermetizirane baterije, litij mangan dioksid, litij/tionil klorid). S hermetiziranimi baterijami naj bi začeli prvega septembra letos.

Sestavni del dolgoročnega prestrukturiranja proizvodnje v temeljni organizaciji Baterije so litijeve baterije. Sanacijski ukrep reorganizacije vodenja projekta so uresničili tako, da so projekt razdelili po posameznih elektrokemijskih sistemih v smislu dveh projektov: LIMO in LIBA. Pri prvem projektu je cilj proizvodnja gumbastih baterij do konca leta, pri drugem pa predvidevajo, da bo začetek vsaj minimalne proizvodnje konec tega meseca.

V Specialnih baterijah delajo na dveh projektih: projekt MEBA, katerega cilj je, da s pomočjo mehanizacije in avtomatizacije povečajo proizvodnjo in projekt HOBA (Horizont baterije). Delo v tej temeljni organizaciji poteka uspešno in brez zastojev in načrtujejo, da bo končano v načrtovanih rokih.

Povprečni osebni dohodek: okrog 440 tisoč dinarjev

Število zaposlenih so v prvi polovici leta povečali samo za en del ključnih manjkajočih kadrov, predvsem v delovni skupnosti skupnih služb in s tem le delno uresničili ukrep sanacijskega programa, da je potrebno manjkajoče kadre čim prej pridobiti. Za osebne dohodeke so v prvi polovici leta namenili prek milijarde dinarjev, kar je za skoraj 150 odstotkov več kot lani. Poprečni osebni dohodek na delavca je bil 440 tisoč dinarjev, kar je za 170 % več kot v enakem obdobju lani, toda še vedno so za šestnajst odstotkov nižji od povprečja v Iskrini sestavljeni organizaciji.

Dobri dohodkovni rezultati

Finančne rezultate poslovanja so v tovarni Zmaj v prvi polovici

leta izredno izboljšali, glede na rezultate poslovanja v lanskem letu. Celotni prihodek je znašal 9,2 milijard dinarjev ali za 244 % več od primerljivega lanskega obdobja in enajst odstotkov več kot so načrtovali za prvo polletje. Materialni stroški so narasli za 117 % in znašajo šest milijard dinarjev.

Primerjava doseženih dohodkovnih rezultatov z lanskimi kaže izredno izboljšanje, ker so v enakem obdobju imeli izgubo tako, da niso uspeli pokriti porabljenih sredstev s celotnim prihodkom.

Ob doseženih poslovnih rezultatih lahko ugotovimo, da je delovni kolektiv DO Zmaj v prvem polletju nadaljeval z izvajanjem ključnih nalog, postavljenih z letnim in sanacijskim programom.

Je mimo nekajletno kritično obdobje!?

V glasilu SZDL občine Ljubljana-Šiška TRIBUNA - delegatska priloga, september 1988 smo na strani 37 zasledili zapis o naši delovni organizaciji v okviru Poročila o sprejemanju in izvajanju sanacijskih programov v OZD z izgubo ob zaključnem računu 1987 in informacija o izgubah po periodičnih obračunih za leto 1987.

ISKRA ZMAJ, TOZD BATERIJE

Organizacija je leto 1987 zaključila z izgubo v višini 730.367 tisoč din, ki jo je pokrila v breme revalorizacijskih odhodkov,

v letu 1988 ni prenašala nepokritih odhodkov.

Sanacijski program je sprejela na samoupravnih organih 26.4.88. Izguba v letu 1987 je nastala

kot posledica:

- zamrznjenih cen, ki so bile pod zvezno kontrolo
- zmanjšanja domače prodaje
- nerealne vrednosti domače valute
- novega obračunskega sistema
- visoke zadolženosti
- počasne realizacije prestruktuiranja in posodabljanja proizvodnje.

Organizacija je za svojo sanacijo predvidela:

- uskladitev domačih cen na osnovi tržno sprejemljivega povišanja
- znižanje zalog
- boljše plasiranje prodaje s spremenjeno organizacijo aktivnosti
- povečanje prodaje v področje SEV
- doseganje 40 % deleža v vsej domači prodaji baterij
- začetek proizvodnje novega proizvoda.

Ocena programa:

Program vsebuje vsa, z Zakonom o sanaciji potrebna določila.

Aktivnosti, izvršene v letu 1988 in položaj organizacije:

V prvem tromesečju je organizacija oblikovala iz čistega dohodka 145.185 tisoč din za sklade, v prvem polletju pa se je rezultat poslabšal. Iz čistega dohodka je oblikovala le rezervni sklad.

Organizacija sanacijo izvaja na več področjih, med bistvenimi ukrepi so:

Prodaja: dosežen je planiran delež TOZD na domačem trgu, razširila je tudi prodajo na področju SEV.

Zaloge: izboljšalo se je obračanje zalog v skladu s postavljenim normativom.

Proizvodnja: v programu hermetiziranih baterij bosta uvedena v skladu s postavljenim rokom 2 tipa izdelkov, za 1 tip pa bo rok začetka proizvodnje podaljšan.

Za realizacijo programa litijevih baterij še niso pridobljena vsa sredstva, se bo pa na letos predvidoma začela maloserijska proizvodnja (poskusno se baterije že delajo).

Kvaliteta: uvedba hermetiziranih baterij pomeni tudi izboljšanje kvalitete.

Organizacija ocenjuje, da bo poslovanje v letu 1988 pozitivno in da je s proizvodnjo hermetiziranih baterij in odmrznitvijo prodajnih cen prešla kritično obdobje, ki je trajalo nekaj let.

Komisija za družbeno planiranje in gospodarstvo ocenjuje izvajanje sanacije in dosežene rezultate kot uspešne, vendar predlaga TOZD, s katerim bo sedanja velika odvisnost od sistema politike cen na domačem trgu zmanjšana.

Telegrafsko skozi šest strateških točk

IZVOZ

V celoti ga ne uresničujejo, ker so se zavestno odpovedali izvozu zaradi neustreznih cen. Projekta HEBA niso izpeljali v načrtovanem roku. Če pa bo stekel v septembru, bo do konca leta verjetno že nekaj dobrih rezultatov.

INVESTICIJE

Na tem področju dosegajo v Zmaju kar dobre rezultate, čeprav tu in tam prihaja od časovnih zamikov. Vzroki so verjetno v netakojšnji zagotovitvi sredstev in likvidnostne težave delovne organizacije.

KADRI

To strateško nalogo v celoti izpolnjujejo glede zaposlovanja, se pa srečujejo s težavami pri kadrovski strukturi. V letošnjem letu niso uspeli izboljšati izobrazbene strukture tako, kot so načrtovali. Veliko poudarka in sredstev pa namenjajo dopolnilnemu izobraževanju, ker so ugotovili, da na določenih področjih "primanjkuje znanja". Zaposlenost še vedno omejujejo, sedaj pa uvajajo projekte, ki bodo v prihodnosti pomenili tudi presežke delavcev, ki jih bodo skušali reševati z naravno fluktuacijo in prerazporeditvami znotraj delovne organizacije in v skladu s samoupravnim sporazumom o kadrovski politiki SOZD Iskra.

GOSPODARJENJE S SREDSTVI

Usmeritev glede zalog in obračanja s sredstvi poteka v skladu s sanacijskim programom. Likvidnostni položaj delovne organiza-

cije se je v letošnjem letu močno poslabšal. Srečujejo se z vedno večjim pridobivanjem obratnih sredstev ne glede na to, da so se s povečanjem obrestne mere močno podražila. To že povzroča občasne motnje v poslovanju, predvsem ob posameznih večjih izplačilih. Likvidnostne težave lahko zmanjšajo samo s povečanjem obračanja poslovnih sredstev in prilagajanja poslovanja danim možnostim.

NOV IZDELEK

Nekaterih projektov ne izvajajo po začetnih rokih, upajo pa, da bo konec tega meseca stekel projekt HEBA, medtem ko so na področju litijevih baterij bolj za skrbljeni, ker jim odhajajo kadri. Zato boso skušali ta projekt speljati do konca s sodelovanjem drugih institucij (Inštitut Jožef Stefan, Inštitut Boris Kidrič).

V drugih projektih pa stvari uspešno potekajo, zlasti v specializiranem programu, ki daje že prve dobre rezultate.

KVALITETA

Na tem področju kar veliko delajo, saj skušajo zagotoviti čim večjo kakovost svojih izdelkov. Ključnega pomena za izboljšanje kakovosti izdelkov je realizacija projekta HEBA.

Projekt celovitega obvladovanja kakovosti so postavili kot stalno nalogo in za uspešno realizacijo tega projekta je potrebno dosledno izvajanje vseh ostalih projektov in sanacijskih ukrepov.

... naša Čebelica

Čeprav je od zadnjega članskega sestanka Blagajne vzajemne pomoči imenovane tudi Čebelica poteklo že leto in pol, tudi za sklic sedanjega ni bilo nekih tehtnih razlogov. Kljub temu so 30. avgusta sprejeli nekatere spremembe v poslovanju ter ugotovili, da je potekalo v redu in da je bil uspešno uresničen program. Z zbiranjem sredstev preko mesečnih vlog je bilo možno rešiti marsikatero denarno

stisko zaposlenih v delovni organizaciji ZMAJ, je poudaril predsednik Ljuben Karašov in dodal, da ni bilo odprtih terjatev ali manjka sredstev in zato so dobili posojila vsi, ki so ga zaprosili iz Blagajne vzajemne pomoči.

"Čebelica" ima 184 članov, to pa je 42,3 odstotka vseh zaposlenih v Zmaju. V primerjavi z lanskoletnim številom je ugotovljeno, da je letos 30 članov manj. Razloge je iskati v fluktuaciji oziroma, da se novi delavci niso vključevali zaradi premajhne informiranosti ali nezainteresiranosti. Vsekakor pa bomo o tem in še čem pisali tudi v naslednjem glasilu.

Zgodovina naše tovarne se je začela leta 1923

M.Mayer

7

Do leta 1934 v tovarni ZMAJ ni bilo nobene sindikalne organizacije. So pa bili v podjetju posamezniki, ki niso mirovali, temveč so se na različne načine bojevali za zvišanje plač in boljše življenjske delavcev. Pravo obliko svojega boja so našli v organizaciji prvega sindikalnega odbora v Zmaju, ki ga je v okviru "Jugoslovanske strokovne zveze" organiziral Anton Toman v sodelovanju s Fajferjem. Osnovni cilj te organizacije je bila zaščita delavčeve pravice, boj za zvišanje plač in proti odpuščanju tistih delavcev, ki so ostali brez sredstev za življenje.

Plače delavcev so bile tedaj v povprečju 3,50 dinarjev na uro. Nobena delavka ni imela letnega dopusta in ni bila niti pokojninsko zavarovana. Prav tako ni bilo nobene zaščite delavk, zaščite mater, niti nobenih ugodnosti za porodnice, kakršne smo poznali kasneje po vojni.

Zaradi izrazitih sezonski in nesezonskih obdobij je bila v Zmaju precejšnja fluktuacija, čeprav je bilo v tem času težko dobiti delo. Bilo pa je mnogo delavk, ki so v sili in po potrebi znale prijeti za vsako delo v proizvodnji in na ta način obvladale številne delovne operacije. Zato je bilo nepisano pravilo, da so bile takšne delavke verzirane in za baterijsko proizvodnjo izučene in so zato imele pri delu znatno prednost pred novinkami.

Pomanjkanje dela je povzročalo skrbi predvsem tistim delavkam, ki so že itak imele skromna sredstva za preživljanje družine in zadovoljevanje osnovnih življenjskih potreb. Nekaj takšnih delavk se je vozilo v Ljubljano z vlakom in zaradi nižjih prevoznih stroškov so kupovale tedensko vozno karto. Marsikateri ponedeljek so zvedele v tovarni, da ni dela in se že s prvim vlakom vračale domov. Znova so poskušale srečo že v naslednjem jutru.

Baterije so tedaj izdelovali za tedensko prodajo, dnevno pa so trikrat ali štirikrat vozili iz-

Čeprav so delniško družbo ZMAJ vodili trije poslovodje, je bil za četrtega vodilnega uradnika z nazivom "ravnatelj" na bilančni seji 18.marca leta 1940 imenovan Franc Jeglič. Dolžnost ravnatelja je opravljal do svoje smrti 11.aprila leta 1945.

delke s triciklom v mesto, na železniško postajo ali na avtobusno postajo, ki je bila takrat še v bližini današnje Gosposvetske ceste medtem, ko je bilo glavno parkirišče za tovornjake na dvorišču starega Figovca. Dostavo baterij s triciklom tudi v Ljubljanske trgovine je večinoma opravljal Ivan Mlakar, ki je bil zaposlen v ekspeditu Zmaja.

Kazni za delavce po letu 1930 so bile dokaj stroge. Tako so na primer kaznovali vsakega, ki je začel z delom le minuto čez določeno uro. Vsak najmanjši prekršek je znašal 2 dinarja. Po drugi strani pa je oblast v tovarni pridobivala delavce za svoj režim tako, da je razdeljevala različno hrano, ki jo v obdobju velike svetovne gospodarske krize ni bilo lahko dobiti. Mučno in moreče vzdušje pa se je najbolj poglobilo v letu 1940, v času bližajoče se druge svetovne vojne, v pričakovanju nečesa neznanega in strašnega. Prodaja baterij je pešala, dela je primanjkovalo, medsebojni odnosi so bili nestrpni in vanje je močno posegalo klerikalno vodstvo, ki je hotelo tovarno spremeniti v klerikalno politični tabor.

Prav v tem času je v vodstvu tovarne prišlo do pomembne spremembe oziroma dopolnitve. Poslovodje Erce, Valenčič in Lesjak so po šestih letih dokončno ugotovili, da jim v vodenju družbe manjka osnovni vezni člen, brez katerega ni bilo možno uspešno obvladovati tržnega, finančnega in političnega položaja v tovarni. Zato so sklicali bilančno sejo, ki je potekala 18. marca leta 1940 v prostorih Zadružne gospodarske banke na Miklošičevi cesti v Ljubljani. Na tej seji so na predlog dr. Slokarja soglasno podelili Francu Jegliču naslov "ravnatelj s prokuro". Že naslednji mesec 22. aprila je bil novi vodilni uradnik vpisan v trgovski register in

tako je delniška družba ZMAJ kot baterijska dejavnost po 23 letih obstoja dobila svojega prvega ravnatelja, vodilnega človeka, in ki se je preselil v upravno zgradbo ZMAJA, v stanovanje v prvem nadstropju, ki so ga po vojni spremenili v pisarne - tajništvo in direktorjevo sobo. Franc Jeglič je bil ravnatelj tovarne tudi med vojno do smrti, ki ga je doletela 11. aprila leta 1945, le mesec dni pred koncem druge svetovne vojne.

-- -- --

MEDVOJNO OBDOBJE ZMAJA
/1941 - 1945/

Ko so spomladi italijanski okupatorji zasedli Ljubljano, se je delo v tovarni ZMAJ pod ustaljenimi pogoji sicer nadaljevalo, čeprav je bilo na raznih mestih čutiti in videti vojno stanje. Tehnični vodja Škofic Anton, ki je bil mobiliziran v bivšo jugoslovansko vojsko, je njeno kapitulacijo doživel v Rajlovcu pri Sarajevu. Posrečilo se mu je skozi številne ustaške in nemške zasede vrniti v Ljubljano. Vrnil pa se je ta-

koj tudi na delo v tovarno ZMAJ, v kateri so bile že močno razredčene vrste delavk. Zaradi pomanjkanja dela v zadnjem letu pred okupacijo je bilo namreč odpuščenih precej delavk. Kasneje se je Zmajeva upokojenka Angela Mihelič spominjala, da so odpuščenim delavkam s tedanjim ravnateljem na čelu poskušali najti drugo zaposlitev in da je ob neki priliki ravnatelj Franc Jeglič izjavil, da mu je bilo v Zmaju najtežje podpisovati odpovedi.

V štiriletnem vojnem obdobju je v Zmaju tekla proizvodnja baterij le v takšnih količinah, da je podjetje lahko obstajalo in da so bili maloštevilni delavci sploh zaposleni in ki so istočasno tudi ohranjali znanje in tradicijo izdelovanja baterij, ohranjali delovne pripomočke, prostore in celoten objekt za čas, ko naj bi napočil po končani vojni in ko naj bi ZMAJ ponovno zaživel v svobodi.

Surovin in materialov je redno primanjkovalo in za izvajanje tehnološkega postopka v proizvodnji baterij so se čedalje bolj razraščale nenormalne razmere. Sprva je bil največji problem, kako izdelovati zunanji elektrolit. Znano je, da je bila kar nekaj desetletij bela pšenična moka ena izmed pomembnih surovin za pripravo "belega" elektrolita, ki se je ob prisotnosti amonijevega klorida in

ustrezni temperaturi v vodni kopeli strdil med cinkovo čašo in depolarizatorjem. Tedaj med vojno je bele moke zmanjkovalo celo za vsakdanji živež, zato so v ZMAJU predvsem s pomočjo tehničnega vodje Tonija Škofica kot odličnega poznavalca baterijske stroke našli nadomestilo v manj kvalitetnemu rižu, ki so ga za te namene dali zmleti v moko. Kakšna je bila kvaliteta baterij po daljšem vskladiščenju, ni bilo znano, niti ni bilo nikakršnih rezultatov in baterije so tekoče odpremljali kupcem.

Riž so kupovali kot industrijsko surovino v večjih količinah, nekajkrat pa so si ga delavci razdelili med seboj za prehrano in sicer je vsak zaposlen dobil po en kilogram. Takšno akcijo, ki je bila za tiste razmere zelo drzna in tvegana, je bilo možno speljati na skrivaj, v strogi tajnosti, kajti okupator je bil tudi v ZMAJU prisoten. Delo vseh zaposlenih v tovarni sta nenehno nadzorovala dva obožena italijanska vojaka, ki sta se sprehajala po vseh obratnih prostorih in budno spremljala vsa dogajanja v celotnem objektu. Že leta 1934 ustanovljen sindikalni odbor v okviru "Jugoslovanske strokovne zveze" je v ZMAJU takoj po okupaciji začel z delom po navodilih Komunistične partije Jugoslavije. Na pobudo delavskega zaupnika Antona Tomana so se sestali delavci Jože Velkavrh,

PRVA ŠPICALNA TOVARNA V JUGOSLAVIJI ZA ŽEPNE BATERIJE, ANODNE BATERIJE, ELEMENTE ITD.

PRVA ŠPICALNA FABRIKA JUGOSLAVIJE ZA ŽEPNE BATERIJE, ANODNE BATERIJE, ELEMENTE ETC.

ПРВА ШПИЦАЛНА ФАБРИКА ЈУГОСЛАВИЈЕ ЗА ЖЕПНЕ БАТЕРИЈЕ, АНОДНЕ БАТЕРИЈЕ, ЕЛЕМЕНТЕ ЕТД.

ERSTE SPEZIALFABRIK JUGOSLAWIENS FÜR TASCHENBATTERIEN, ANODENBATTERIEN, ELEMENTE USW.

BRZOJAVNI NASLOV:
TELEGRAMMADRESSE:
ZMAJ-LJUBLJANA
TELEF. INTERURB. 2714

Zmaj • tovarna za galvanijske elemente in elektrotehniko
D. T. O. Z.

Ljubljana, dne 8. novembra 1939.
Smartinska cesta 28 2100 17

Za dopisovanje s poslovnim svetom pred vojno so imeli v Zmaju tiskovine, ki so imele takšnole "glavo" po celi širini.

Minka Šuštar, Franc Vrbec, Francka Plestenjak, Ema Jakopič in Francka Vrbec ter sklenili, da takoj začno zbirati pomoč za Osobodilno fronto. Pri tem delu je Ema Jakopič uspelo zdržati celo vojno do osvoboditve, ostali pa so se razšli. Toman je bil kasneje obsojen in je pobegnil k partizanom, tam je padel Jože Velkavrh, Franc Vrbec je bil ustreljen pri Sv. Urhu, Francka Plestenjak in Francka Vrbec pa sta bili internirani v Nemčijo.

Bilo je nekega dne v juniju, kmalu po sestanku s Tomanom, ko je Francka Vrbec sklicala sestanek z delavkami v kletnem prostoru, kjer je bilo kasneje zaklonišče, po vojni pa moška garderoba. Razložila jim je nastali položaj za slovenski narod in poudarila, da je veliko "naših" ljudi pobegnilo pred okupatorjem v gozdove in da zdaj potrebujejo našo skupno pomoč. Predlagala je, naj bi vsaka od deklet tedensko prispevala 2 dinarja za baterije, ki naj bi bile namenjene prav tem ljudem, ki jih preganja okupator, kot je tedaj izrecno poudarila Francka Vrbec. Skoraj celoten kolektiv se je strinjal s predlogom, tedensko prispeval pomoč za eno baterijo, nakar so pripravili paket in ga predali na ustrezno mesto.

Po znanem sestanku na Pugledu, na katerem je bilo javno izrečeno, da se borimo proti okupatorju in da obstoja Komunistična partija Jugoslavije ter da obstoja Osobodilna fronta, so zvedele tudi vse delavke v proizvodnji in spoznale, da v bistvu zbirajo pomoč za delovanje Osobodilne fronte. Po dveh mesecih je nekaj delavk odstopilo od dajanja prispevkov, vendar so molčale, čeprav so vedele, da se pomoč za Osobodilno fronto še nadalje zbira in celo krepi. Aktivisti se niso bali delavk, ki so stale ob strani in ki so imele veliko zaupanje v delav-

skega zaupnika Antona Tomana, velikega naprednjaka in glavnega organizatorja, okrog katerega so se tesno zbirali tedanji napredni delavci v ZMAJU. Toman ni nikoli stopil v Komunistično partijo, čeprav jo je odkrito priznaval kot krščanski socialist ter je formalno imel dobre odnose z okupacijskimi oblastmi. Dolga leta je v ZMAJU opravljaj razna pisarniška opravila in je bil zato nameščen kot tovarniški sluga. Bil je razgledan, naravno inteligenčen in politično dozorel ter je po osvoboditvi napredoval celo v pomočnika ministra za delo. Kaj kmalu pa ga je zadela delna kap in je ostal nepomičen več kot leto dni do smrti.

Pomoč Osobodilni fronti je postajala čedalje izrazitejša, čeprav v tovarni ni obstojala partijska celica, ker so bili le štirje komunisti včlanjeni na terenu. Vendar se je prav zaradi njihove aktivnosti kaj kmalu pričela širiti vest, da so v ZMAJU komunisti. Delavskega zaupnika Antona Tomana je pričelo skrbeti, da ne bi govorice prišle na ušesa sovražnikovim vohonom, zato se je odločil, da jih energično zatre.

Stopil je nekega dne v vezalnico in tamkajšnjim delavkam glasno dejal: začelo se je šušljati in govoriti češ, da so v ZMAJU komunisti. Da se ne boste spraševale med seboj, vam povem, da sem komunist jaz in če hočete,

me takoj v tem trenutku lahko prijavite. Glejte, tam zunaj na dvorišču sta dva oborožena fašista. Stopite do njiju in s prstom pokažite, da sem jaz komunist. Delavke so ostrmele in obnemele. Sleherna njegova beseda jim je šla do srca, kajti Toman je bil dober govornik z jasnimi izrazi in je ta dan s svojo jedrnato in glasno izjavo poglobil zaupanje delavk do svojega zaupnika, ki je jasno povedal, da se o Zmajevih komunistih ne bo več govorilo. Tomanu je tako uspelo zaščititi štiri aktivne komuniste. Čeprav sam nepartijec pa se je njihovih sestankov stalno in redno udeleževal.

Odlična organizacija medsebojne povezanosti in obveščanja ljudi je partizanske niti razpredla do številnih posameznikov, ki so v tistih težkih dnevih tako ali drugače pomagali partizanom prav iz centra z žico ograjene Ljubljane. Ena izmed teh poti je vodila prav do ZMAJA. Nekdanji delavec v ekspeditu Ivan Mlakar se je kasneje spominjal, da so partizani uporabljali Zmajeve baterije za svetilke in za radijske sprejemne in oddajne postaje. Te velike baterije so bile sestavljene iz običajnih členov, deloma povezanih zaporedno ali vzporedno glede na zahtevano kurilno in anodno električno napetost. Po teh sposobnostih in videzu so bile podobne kasnejšim, že močno izpopolnjenim anodnim baterijam. Ker v tistem času prevažanje

materiala s triciklom ali cizo po Ljubljani ni bila kakšna posebnost, je Mlakar brez strahu naložil baterije na kolo, čim je po ilegalni poti prispela vest, da "stranka" čaka. Odpeljal jih je na dvorišče za Figovcem, kjer jih je običajno prevzel neki avtoprevoznik Štirn in jih na relaciji proti Postojni odložil v Logatcu, odkoder so bile prenesene do partizanov. Na podoben način so baterije vozili tudi na Dolenjsko.

Neki dan pa je Mlakarja zaustavila italijanska patrolja in hotela videti, kaj vozi pod plahto. Takoj so opazili baterije za radijske sprejemnike in Mlakarja so za krajši čas zaprli, obenem pa opravili hišno preiskavo na njegovem domu na Lavrici kljub temu, da je bil zavarovan z nekimi potrdili o "dobronamernih" naročilih. Kajti baterije so bile v tistem času na seznamu prepovedanega blaga oziroma sumljive, ker je bilo z njimi možno poslušati radijske sprejemnike in tako tudi zvedeti za sporočila s sovražno propagandno vsebino. Mlakar je bil kasneje bolj previden in kadar je bil spet v kakšni akciji, je najel sodelavca za predhodnico, da je lahko pravočasno zavil v drugo ulico in se tako umaknil pred radovedno patroljo Italijanov in domobrancev. Večkrat je nanesla tudi prilika, da je pošiljki baterij priložil še kakšen izvod "Slovenskega poročevalca".

Mnogo Zmajevih delavk je stanovalo izven Ljubljane, onkraj bo-deče žice, s katero je bilo obdano mesto. Zato so morale dnevno prihajati na delo "čez blok" mimo straž, radovednih oči in s pogostimi osebnimi pregledi, stalnimi sumničenji in strahom pred nepričakovano racijo. Zaradi večkratnih zapor in sploh nemirnega stanja v mestu ali okolici marsikatera delavka ni mogla na delo ali pa z dela domov in zato je ZMAJ v tistem času mnogokrat nudil prenočišče svojim delavcem. To so bile običajno dolge noči s skrbmi, kaj neki se dogaja doma. Preko bloka pa so kljub temu tihotapili baterije in denar za "naše" ljudi. Precej delavcev je iz ZMAJA kot pač iz vseh drugih tovarn, pri čemer so jih aktivisti za pomoč Osvobodilni fronti prizadevno vzpodbujali, tedaj med vojno odnašalo domov razne polizdelke in člene, iz katerih so doma v kuhinjah dokončno izdelali baterije. Francka Vrbec se je spominjala, da sta z možem doma izdelala na dan tudi po 100 baterij in pošiljke oddajala na določenih mestih za partizane.

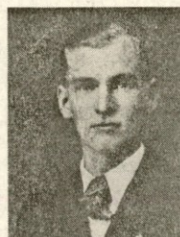
Italijanska oblast je od vodstva ZMAJA večkrat zahtevala, da proizvajajo zadostne količine baterij za vojaške potrebe. Obljub je bilo dovolj s pogoji o redni preskrbi z reprodukcijskim materialom, vendar želje in večkrat celo ostre zahteve oblasti niso

bile izpeljane. Vodstvo ZMAJA in aktivisti za pomoč Osvobodilni fronti so našli ustrežnejši način prodaje baterij. Povezali so se z nekim trgovcem v Trstu, ki je od ZMAJA kupoval večje količine baterij in jih preprodajal civilnemu prebivalstvu. Tudi to je bil eden izmed mnogih primerov, kako škodovati okupatorju. Ob vsem tem pa brez žrtev ni šlo in delavci ZMAJA so izgubili dva tovariša.

Jožef Velkavrh rojen 2.11.1894 v vasi Koreno nad Horjulom, je bil priučen tesar, v Zmaju pa je opravljal mizarska dela od

leta 1928 do 1942. Ob nekem napadu partizanov na belo gardo, formirano v Horjulu, se je umaknil v Dolomite. Ujet je bil na Babni gori 18. avgusta 1943. Po zasliševanjih v Borovnici in Ljubljani je bil odpeljan v taborišče Dachau in tam umrl.

Franc Vrbec rojen 14.11.1909 na Selah št. 7 pri Lavrici je bil izučen za ključavničarja in je delal v Zmaju 14 let v

oddelku stiskanja mošnjčkov (v preši). Že leta 1941 je postal aktivist Osvobodilne fronte, še isto jesen član KPJ, leto kasneje pa je bil v internaciji na Rabu. Po kapitulaciji Italije se je priključil partizanom. Na nekem pohodu se je približal tudi Lavrici in ob obisku doma so ga aretirali domobranci. Odpeljali so ga k Sv. Urhu, kjer so ga po mučenju s šestimi tovariši 2. februarja 1944 ustrelili.

Oba nekdanja sodelavca je kolektiv 20. julija 1957 obeležil na spominsko ploščo ob vhodu v tovarno ZMAJ.

/se nadaljuje/

*Ko dneva nam ugasne luč
in stan nam in stezo noč temna pokrije...
Do dnevne svetlobe Vam v žep dajo ključ
trpežne odlične*

»ZMAJ«
baterije

Oglas v
"Slovenčevem
koledarju"
za leto 1943

Ob vrnitvi z dopusta se vrstijo vprašanja o morju, soncu, počutju, prednost pa ima zanimanje za hrano. To vprašanje je skoraj običajno na prvem mestu. "Hvala, odlično, enkratno, okusna, dovolj jo je bilo, ni pripomb" in tako dalje so se vrstile pohvale sodelavcev, ki so letos preživel po 10 dni dopusta v našem počitniškem domu v Bašaniji. Največ zaslug za splošno zadovoljstvo je prispevala kuhinja /slika na levi/, v kateri sta glavni kuharici Jožici Mandelj /levo/ pomagali Jožica Baranja /v sredini/in Manca Peterlin /desno/. Odsotna je Angela Šket.

Ob dobri prehrani pa se je prileglo tudi kaj tekočega, za kar je "za šankom" skrbela Cilka Rapoti /slika desno/, ob glavni sezoni pa tudi Danica Makuc.

Utrinki iz letošnje Bašanije

Đurđina
SIROTIČ
upravnica
Počitniškega
doma v
Bašaniji

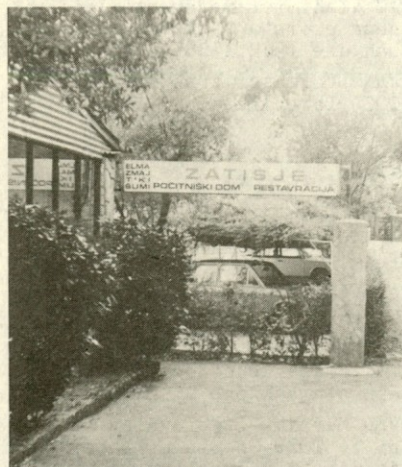
V petek 16. septembra popoldan gremo vsi na plažo, ker bo osebje DOMA imelo prvi prosti dan. Tako nam je z nasmeškom dejala upravnica Đurđina Sirotič, ko smo jo obiskali v času zadnje skupine dopustnikov, ki so lovili še zadnje dneve letošnje vroče sezone. Zdaj je že mimo in tudi posezona se je tedaj že iztekala, ko smo se pogovarjali o sončnih in senčnih plateg letošnje organiziranosti in učinkovitosti počitnikovanja.

Na namen pa je tokrat v glasilu predvsem potrditi in zapisati vse tiste pohvale, ki so bile izrečene ustno, v pogovorih in razmišljanjih o preživetih julijskih in avgustovskih dnevih, dati priznanje ljudem, osebju, ki je s svojim delom, skrbjo in pozornostjo izzvalo obilo zadovoljstva in lepih spominov. Brez dvoma je "prvi človek" osebja bila upravnica, ki je znala v svoji ekipi vzpostaviti takšno ravnotežje odnosov, da uspehi niso izostali. Ubrano je znala voditi vse niti organizacije in uglaševati interese ene in druge plati, odločati strokovno in energično ali se posvetovati, pri čemer si je upravičeno pridobila avtoriteto, zaupanje in tudi spo-

štovanje. O osebju je vedela povedati mnogo lepega ter poimenovala delitelje pohvale, pa naj je šlo za glavno kuharico Mandelj ali za snažilko Halilovič. Upravnica Sirotič zna ceniti delo drugih, zato ji upravičeno tudi mi priznamo zaslužnost za uspešno sezono 1988.

Za dobre tri mesece v letošnji sezoni je bila baterijska delavka Hava Halilovič premeščena na dela in naloge snažilke v Počitniškem domu. Prijeti je bilo treba za vsako delo, tudi za pranje in likanje, nasploh pa je bilo za njeno delo slišati veliko pohval od ostalega osebja in tudi od upravnice Doma.

Vhod v počitniško naselje s centralnim objektom in osmimi paviljoni.

IN MEMORIAM

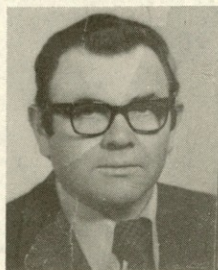
V ljubljanski bolnici je v nedeljo 18. septembra 1988 po dolgotrajni bolezni umrl naš upokojenec Peter Tomšič. V ZMAJU se je zaposlil jeseni leta 1951 kot mizar ter se upokojil 31. decembra leta 1974.

Rojen 29.6.1912 v Baču blizu Knežaka pri Ilirski Bistrici se je zgodaj pričel ukvarjati z obdelavo lesa pri stricu, vendar do nekega sistematičnega učenja ni prišlo. Ljubil je les,

ga znal oblikovati in zato slovel v ZMAJU kot edini in najboljši modelar. Bil je zelo cenjen strokovnjak, čeprav brez ustrezne šole.

Že pred vojno je prebežal z italijanske strani v Jugoslavijo, opravljal razna dela ter končno postal tudi avto izvošček. Takoj po okupaciji je stopil v ilegalno življenje, postal politični komisar v partizanih, osvoboditev pa dočakal kot kapetan prve klase. Demobiliziral se je šele leta 1949.

V ZMAJU je kot član številnih komisij in samoupravnih organov večinoma opravljal predsedniške funkcije. Bil je nosilec številnih priznanj odlikovanj ter častnih in spominskih listin. Pokopan je bil v družinskem krogu na pokopališču v Knežaku. Sodelavci in upokojenci ZMAJA pa bomo našega "Petra iz delavnice" ohranili v spominu.

"Ob izgubi prijatelja, znanca ali delovnega tovariša in ki ga pospremimo na zadnji poti slovesa, je težko dojeti spoznanje, da ga ni več med nami, da ga nikoli več ne bo tja, kjer smo se videvali dnevno, dan za dnem, leto za letom. Dvajset smo jih našli od takrat, ko si 8. januarja leta 1968 prvič presotopil prag tovarne baterij, ko si se zaposlil v ZMAJU in ostal kolektivu zvest do današnjih dni.

Toda bolezen je prekinila naše sodelovanje. Že nekaj časa sem smo vedeli, da te razjeda in nosil si svojo bolečino, ne da bi slutili, kako globoka je. Sam si vedel zanjo, mi pa smo upali -vsaj sprva - da ne bo tako hudo. Žal se je zgodilo drugače in pred poslopjem ZMAJA je črna zastava obeležila vest, da si nas v starosti 54 let za vedno zapustil."
(iz nagovora ob grobu)

Nenadoma nas je zapustil dolgoletni sodelavec

MILKO JURAS

mizar

Od njega se bomo poslovili v sredo, 13. julija 1988, ob 15.30 na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo ležal v osemnajsti mrliški vežici Dobrega in vestnega sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu

Delovna organizacija Iskra - Baterije Zmaj, Ljubljana, Stegne 23

Ljubljana, 11. julija 1988

prišli - odšli

V mesecu JUNIJU so bili sprejeti v delovno razmerje:

KRISTAN Bojan, vodja obračuna osebnih dohodkov v skupnih službah dne 1.6.1988,

ZADEL Marija, izdelovalka baterij v TOZD Specialne baterije dne 13.6.1988,

KASTELIC Dragica, izdelovalka baterij v TOZD Specialne baterije dne 16.6.1988,

PEKOLJ Jožica, izdelovalka baterij v TOZD Specialne baterije dne 16.6.1988,

BARANJA Jožica, kuharski pomočnik v počitniškem domu v Bašaniji za določen čas dne 15.6.1988.

V mesecu JUNIJU so prekinili delovno razmerje:

STRAH Agata, izdelovalka baterij v TOZD Baterije dne 6.6.1988 (upokojitev),

JOVANOVIČ Milivoje, vodja izmene v TOZD Specialne baterije dne 29.6.1988 (upokojitev)

GRABNAR Boris, orodjar v TOZD Specialne baterije dne 15.6.1988,

DŽAFEROVIČ Emina, kuharski pomočnik v skupnih službah za določen čas dne 11.3.1988,

KRAŠEVEC Miro, vodja izmene v TOZD Specialne baterije dne 29.6.1988 (upokojitev),

TOPLIŠEK Zdenka, planer-terminer v TOZD Specialne baterije dne 24.6.1988.

V mesecu JULIJU je bila sprejeta v delovno razmerje

AMBROŽIČ Andreja, knjigovodja v skupnih službah dne 1.7.1988.

V mesecu JULIJU so prekinili delovno razmerje

DREMELJ Jože, energetik v TOZD Specialne baterije dne 10.7.1988,

BOSNIČ Šefik, strojevodja v TOZD Baterije dne 31.7.1988,

ILIČ Radomir, strojevodja v TOZD baterije dne 4.7.1988,

MEDVED Alojz, voznik viličarja v TOZD Specialne baterije dne 5.6.1988,

JURAS Milko, mizar v TOZD Baterije dne 10.7.1988 (umrl).

V mesecu AVGUSTU sta bila sprejeta v delovno razmerje:

AFRIČ Vladimir, referent plačilnega prometa v skupnih službah dne 15.8.1988,

PETERNELJ Franc, strojevodja v TOZD Baterije dne 15.8.1988.

V mesecu AVGUSTU so prekinili delovno razmerje:

SOTOŠEK Nada, izdelovalka baterij v TOZD Baterije dne 7.8.1988,

NOVAKOVIČ Dragomirka, izdelovalka baterij v TOZD Baterije dne 1.8.1988,

OGRIN Tomaž, tehnolog I. v skupnih službah dne 16.8.1988,

MEDVED Marija, izdelovalka baterij v TOZD Specialne baterije dne 15.8.1988 (upokojitev).

Upokojili sta se...

Fani
Pavliha

V Zmaju se je zaposlila 25. septembra leta 1959 in sprva bila dodeljena v vezalnico. Nekaj čez leto dni je vezala mošnjčke, potem pa je pristala v zgornjih oddelkih v etiketirnici z odločbo o merjenju vseh vrst baterij. Sicer pa so bila še druga dela, druge delovne operacije s številnimi imeni in spremembami, kot se je spreminjala tehnologija in z njo ljudje, ki so vnašali nove izraze. Fani Pavliha pa je vseskozi, o čemer priča zajezen šop odločb o razporeditvi na delovno mesto, opravljala dela v baterijski proizvodnji, skratka, bila izdelovalka baterij. Mnogo je ostalo spominov, tudi lepih. Neprijetnega z ognjeno nezgodo pred dvajsetimi leti ne gre zanemariti, ko smo se šele

Marija Medved

Ravno na svoj rojstni dan pa se je predčasno upokojila tudi Marija Medved iz TOZD Specialne baterije. Le dve leti po ustanovitvi šentviškega obrata se je zaposlila 9. junija leta 1958, delala pretežno na spajanju cinkovih čaš ter bila leta 1962 premeščena v galvanski oddelek. Po ukinitvi takratne galvane je pričela leta 1966 z montažo svetilk, tri leta kasneje pa pri proizvodnji 9 voltnih baterij. Leta 1979 je dokončno odložila spajalo, ko je bila premeščena k ultra zvočnemu varjenju v okviru izdelave specialnih baterij.

Ves čas, čeprav z različnimi nazivi, je bila do upokojitve izdelovalka baterij ter dopolnila 30 delovnih let, izključno samo Zmajevih.

privajali na nove stroje paper lined leta 1968.

Fani Pavliha je svoje delo v Zmaju opravila, zaključila. Poslovi-li smo se z mnogimi željami ob njenem odhodu v predčasno upokojitev ravno na dan, ki je bil tudi njen rojstni dan.

Po 29 letih dela v ZMAJU je za Fani Pavliha napočil dan odhoda v pokoj. Ob tem dogodku pa je nastal tudi posnetek za spomin na slovo z dolgoletnimi ožjimi sodelavci.

rojstni dan

praznujejo v oktobru

ŠMIGIĆ Svetlana
FORTUNA Stanislava
MENCIN Zofija
KOČIŠ Marija
KOSTADINOVIĆ Miodrag
KUŽELJ Boris
NASTIĆ Ljubica
VUKOVIĆ Krista
FAJDIGA Marija
CVETKO Darko
HVALA Zlata
MILIČIĆ Ljubica
KERŠIČ Leon
RISTEVSKI Ljubo
BRAJKOVIĆ Tatjana
PLANINŠEK Jožica
IGNJATOVIĆ Živojin
ŠTRUS Marija
DJURIĆ Anka
BLOKAR Branimir
SLADOJEVIĆ Mara
AMBROŽ Alojzija
MOŽINA Katarina
BORBEVIĆ Mara
KRISTAN Alojzija
COPOT Bojan
KOPANJA Svetozar
PRIMC Vesna
PANCAR Kati
IKIĆ Olga

Čestitamo !

Tovariši, nikar...

Da se kaj takega dogaja...? Saj to ni mogoče! Kar je preveč je preveč. Tako se ne da več delati. Nevzdržno stanje se pojavlja, nenormalno in mora skrbti nas že tlači. Da smo dočakali takšno obdobje, niso napovedovali niti najbolj zagrizeni pesimisti. Kljuka na vratih je že čisto usločena navzdol, tako pogosto si jo podajajo iz rok v roke. Treba bo nekaj storiti, da bo delo zopet steklo po normalnih kolesnicah. Zaenkrat pa slabo kaže za naprej.

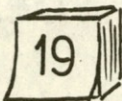
Pisalna miza v našem uredništvu se šibi pod težo preštevilnih člankov. Avtorji rohnijo, rotijo, vrtijo telefon ali osebno izvajajo pritisk, naj že vendar objavimo njihov prispevek. Mi pa nič. Sploh nič. Odgovarjamo, da ne morejo priti vsi naenkrat na vrsto. Tolmačimo naše razumevanje, da je treba poglobiti informiranje delavcev, nadalje osveščati samoupravljalce in še koga, vendar ne na tak način.

Včasih je prevladovala zmernost, sem in tja je kdo napisal članek kot prosti spis ali zanimivost iz stroke, pa nekaj o poslovanju in še o čem. Imeli smo soliden izbor piščoščih ljudi različnih izobrazbenih struktur. Zdaj se je marsikaj prekucnilo na glavo in zato je pričakovati, da se bo celo glavni direktor na kolegiju direktorjev v kratkem zaradi nove videnosti nastalega položaja avtoritativno izrekel:

TOVARIŠI, NIKAR TAKO...!

zadnji rok

Zadnji rok za oddajo člankov uredniku za oktobrsko glasilo

Pred desetimi leti smo selili tovarno

Takrat v času gradnje Zmajevih objektov še odprt pogled proti Šmartni gori

V poletju 1978 je bila tovarna baterij s proizvodnjo in ostalimi spremljajočimi službami preseljena s Šmartinske ceste 28 v Stegne 23, v novozgrajene objekte v velikosti skoraj 7 tisoč kvadratnih metrov.

Pred nastopom kolektivnega dopusta takrat smo imeli v stari tovarni zadnji zbor delovnih ljudi, na katerem smo sprejeli odločitev, da vsak delavec prispeva 8 ur svojega prostega časa za selitev, ureditev delovnega prostora in vtekanja strojev. Delavci v sektorjih in službah pa so se odločili, da sami z osebnimi avtomobili preselijo vse pisarniške materiale.

Naj iz tega časa omenimo še tri dogodke, ki so se zvrstili v treh zaporednih dnevih.

8. novembra 1978 je bila v jedilnici svečana seja delavskega sveta z obeležjem 55 letnice obstoja tovarne baterij. Med 85 gosti je bilo tudi nekaj novinarjev.

9. novembra 1978 je bila uradna otvoritev nove tovarne. Ta dan je bil v znamenju zastav, pihalne godbe Ljudske milice, številnih govornikov in gostov, med drugimi tudi Marjan Rožič, Vinko Hafner, Marjan Orožen in generalmajor Joža Praprotnik.

10. novembra 1978 v hotelu LEV je bila za vse delavce Zmaja za-

ključna prireditev slovesne otvoritve Zmaja s kulturnim programom, govori, jubilanți, odlikovanci in družabnim večerom.

Ob tej priliki velja odgovoriti na vprašanje, koliko je od sedanjih delavcev še tistih, ki so hodili na delo še v starega Zmaja. Ugotovitev je po svoje zanimiva. V TOZD Baterije je od sedanjih 199 zaposlenih le 87 takšnih, ki starega Zmaja poznajo iz lastnih delovnih izkušenj (43,7 %). Še bolj zanimiv podatek je iz skupnih služb, kjer je zaposlenih 106 delavcev in med njimi kar 83, ki so se zaposlili v Zmaju v zadnjih desetih letih na novi lokaciji.

M.M.

Redakcijo glasila smo zaključili 23. septembra

"GLAS ZMAJA" izdaja mesečno v nakladi 550 izvodov delovna organizacija ISKRA - Industrija baterij ZMAJ . sol.o. Ljubljana, Stegne številka 23. Glasilo ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik: Mayer Marijan. Tiska tiskarna LJUBLJANA. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu št. 421-1/73.